

TRƯỜNG THCS PHAN CÔNG HỚN

TỔ ÂM NHẠC – MỸ THUẬT

MÔN ÂM NHẠC - KHỐI 7

(Từ ngày 10/03/2025 đến ngày 15/03/2025)

Chủ đề 6: “GIAI ĐIỆU VÙNG CAO”

THƯỜNG THỨC ÂM NHẠC - NGHE NHẠC

A. GIỚI THIỆU MỘT SỐ NHẠC CỤ DÂN TỘC VÙNG NÚI PHÍA BẮC

Giới thiệu một số nhạc cụ dân tộc miền núi phía Bắc

1. Tìm hiểu nhạc cụ

Sáo Mông

Sáo Mông còn gọi là sáo Mèo, là loại nhạc cụ hơi tiêu biểu của người Mông. Sáo được làm bằng ống tre, nứa hoặc trúc. Kích thước và số lượng lỗ bấm của các loại sáo có khác nhau (thường từ 7 đến 8 lỗ). Lỗ thổi của sáo có gắn một lam đồng hình lưỡi gà.

Sáo Mông

Âm thanh của sáo Mông khá độc đáo: lúc đầy đặn, ấm áp, lúc trong trẻo, mượt mà, đôi khi hơi đục hoặc pha lẫn tiếng rè. Sáo Mông có thể diễn tả được nhiều trạng thái tình cảm, từ những giai điệu bay bổng, trữ tình cho đến những giai điệu nhanh, vui hay chậm buồn, da diết. Những âm thanh mượt mà, ấm áp của sáo Mông uốn lượn theo làn khói lam chiều, theo mây, núi trập trùng gợi cho người nghe bao cảm xúc về cuộc sống thanh bình của người dân miền núi phía Bắc.

Sáo Mông gắn liền với đời sống tinh thần của người Mông, đồng thời góp phần tạo nên sự đặc sắc trong nền văn hoá âm nhạc của các dân tộc Việt Nam.

Tính tẩu (đàn tính)

Tính tẩu là loại nhạc cụ dây gảy của các dân tộc Tày, Nùng, Thái ở miền núi phía Bắc.

Đàn có cấu tạo gồm một hộp cộng hưởng được làm bằng vỏ quả bầu khô, trên mặt được bịt một tấm gỗ nhẹ, mềm và mỏng; cần đàn dài, làm bằng gỗ và không gắn phím, có từ hai đến ba dây được làm từ sợi tơ hoặc dây cước. Người gảy đàn dùng đầu ngón trỏ của một tay bật dây đàn theo hai chiều lên và xuống, các ngón của bàn tay kia bấm ép dây xuống cần đàn để tạo ra cao độ.

Âm thanh của tính tẩu êm dịu, nhẹ nhàng, đầm ấm, không trong trẻo mà có phần hơi đục, phát ra nhẹ, gọn, ít độ ngân; phù hợp để diễn tả những giai điệu linh hoạt, rộn ràng. Tính tẩu thường được dùng để độc tấu, hoà tấu hay đệm cho hát, cho múa. Đặc biệt, hát then, một thể loại âm nhạc tín ngưỡng của các dân tộc Tày, Nùng, Thái, gắn liền với phần đệm của tính tẩu đã trở thành đặc trưng của thể loại này.

Tính tẩu

Nội dung ghi chép

Cấu tạo:

+ Sáo Mông: Sáo Mông còn gọi là sáo Mèo, loại nhạc cụ hơi tiêu biểu của người Mông. Sáo làm bằng ống tre, nứa hoặc trúc.

+ Tính tẩu (Đàn tính): Có cấu tạo gồm một hộp cộng hưởng được làm bằng vỏ quả bầu khô, trên mặt được bịt một tấm gỗ nhẹ, mềm và mỏng.

Cách diễn:

+ Sáo Mông: Loại nhạc cụ thuộc bộ hơi, thổi hơi vào sáo để tạo ra âm thanh

+ Tính tẩu: Thuộc bộ dây, người gảy đàn dùng đầu của ngón trỏ bật dây đàn theo hai chiều lên xuống.

Âm sắc:

+ Sáo Mông: Lúc đầy đặn, ấm áp, lúc trong trẻo mượt mà.

+ Tính tẩu: Êm dịu, nhẹ nhàng, đầm ấm, không trong trẻo mà có phần hơi đục, phát ra nhẹ, gọn, ít độ ngân.

NGHE NHẠC

- Nghe/ xem trích đoạn *Xuân về trên bản Mèo*.

XUÂN VỀ TRÊN BẢN MÈO

(Trích)

Sáng tác: Tiến Vượng

Xuân về trên bản Mèo là tác phẩm mang đậm âm hưởng dân ca miền núi phía Bắc. Âm sắc đặc trưng của tiếng sáo Mông với giai điệu lúc khoan thai, dịu dặt, lúc vui tươi, rộn ràng như mở ra một khung cảnh núi rừng thanh bình, sáng tươi.

- Nêu cảm nhận của em về tác phẩm *Xuân về trên bản Mèo*.

B. DẶN DÒ

- Ôn bài hát kết hợp vận động theo nhạc với động tác phù hợp nội dung, tính chất bài.
- Chuẩn bị bài mới